

Otázky a tematické okruhy k ústní částí státní závěrečné zkoušky v navazujícím magisterském studijním programu Teologie, studijní obor Teologické nauky

Úvod

1. Studium magisterského studijního programu Teologie, studijní obor Teologické nauky se řádně uzavírá státní závěrečnou zkouškou, která se skládá z jedné ústní zkoušky a z obhajoby diplomové práce:

a) **Ústní zkouška:** Jejím obsahem je syntéza navazujícího magisterského studia Teologických nauk ve specifickém hledisku sociální nauky církve.

b) **Obhajoba diplomové práce:** Součástí státní závěrečné zkoušky je obhajoba diplomové práce o rozsahu minimálně 60 normostran. Téma práce musí navazovat na předměty studijního plánu, nemusí však přímo souviset s žádnou částí státní závěrečné zkoušky.

2. Průběh státních závěrečných zkoušek je upraven Studijním a zkušebním řádem UK v Praze, Pravidly pro organizaci studia na KTF UK a Opatřením děkana č. 19 /2018.

Státní závěrečná zkouška má prokázat schopnost studenta zvládnout větší objem látky, myslet v souvislostech, a to i mezioborových, spojovat nabyté poznatky s praktickou aplikací. Zadané okruhy a témata k probírané látce nejsou přesnými formulacemi otázek. V rámci širších okruhů má studující při zkoušce prokázat i schopnost orientace v látce, reakce na podrobnější otázky zkušební komise.

Ústní část SZZ: Sociální nauka církve

Syntéza programu Teologické nauky ve specifickém hledisku sociální nauky církve

Tematické okruhy

1. Vývojové linie sociálního učení církve

- Vývojové linie od první sociální encykliky do II. vatikánského koncilu
- Pastorální konstituce Gaudium et spes – témata a význam pro metodu v katolické sociální etice
- Vývojové linie po II. vatikánském koncilu

2. Biblické základy křesťanské sociální etiky

- Starozákonní základy
- Novozákonní základy
- Vztah Bible a křesťanské sociální etiky

3. Princip personality a novodobý koncept lidských práv

- Princip personality v sociálním učení církve (vývoj, pojetí v sociálním učení církve, systematické představení)
- Biblicko-antropologické základy principu personality
- Novodobý koncept lidských práv (obecná charakteristika, dělení, vznik a vývoj lidských práv)

4. Lidská práva a sociální učení církve

- Historický vývoj recepce konceptu lidských práv v učení církve
- Specifické důrazy chápání lidských práv v sociálním učení církve

5. Princip solidarity

- Systematické představení principu solidarity
- Princip solidarity v sociálním učení církve (klasické místo, dějinný vývoj)
- Roviny aplikace principu solidarity

6. Princip subsidiarity

- Systematické představení principu subsidiarity
- Princip subsidiarity v sociálním učení církve
- Roviny aplikace principu subsidiarity

7. Zásada obecného dobra a spravedlnosti

- Zásada obecného dobra v sociálním učení církve
- Biblické pojetí spravedlnosti
- Klasické pojetí spravedlnosti. Sociální spravedlnost. Kontributivní spravedlnost

8. Teologicko-etická reflexe lidské práce

- Lidská práce v sociálním učení církve
- Základy teologicko-etické reflexe práce
- Příklady sociálně-etických témat z oblasti práce a jejich etická reflexe

9. Ekonomický život v sociálním učení církve

- Tržní hospodářství v sociálním učení církve – dějinný vývoj, klíčová místa v církevních dokumentech
- Systematické představení základních linií křesťanské etiky hospodářství
- Aplikace principů sociálního učení církve v hospodářství a podnikání

10. Úsilí o mír v teologicko-etické reflexi

- Základy teologicko-etické reflexe míru
- Konkrétní témata současné etiky míru

Literatura k okruhům 1–10

a) Církevní dokumenty

Gaudium et spes. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon 1995, 173-265.

PAPEŽ FRANTIŠEK: *Laudato si'*. *Encyklika o péči o společný domov*. Praha: Paulínky 2015. (Druhé, jazykově a odborně revidované vydání. Praha: Paulínky 2018).

PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRÁVEDLNOST A MÍR: *Kompendium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2008.

b) Monografie

ANZENBACHER Arno: *Křesťanská sociální etika: úvod a principy*. 2. vydání. Brno: CDK 2015.

SUTOR, Bernhard: *Politická etika*. Praha: Oikoymenth 1996.

ŠTICA, Petr: *Migrace a státní suverenita: oprávnění a hranice přistěhovalecké politiky z pohledu křesťanské sociální etiky*. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2010, 172-224.

c) Články, studijní texty

KRUIP, Gerhard: *Tržní hospodářství v katolickém sociálním učení – historický přehled a sociálněetická analýza*. In: AUC Theologica 6 (2016), č. 1, 15-31.

ŠTICA, Petr: *Katolické sociální učení – dějiny, pozice, základní dokumenty* (studijní text).

ŠTICA, Petr: *Lidská práva a sociální učení církve*. In: AUC Theologica 3 (2013), č. 2, 11-34.

ŠTICA, Petr: *Význam pastorální konstituce druhého vatikánského koncilu Gaudium et spes pro metodu v katolické sociální etice*. In: BROŽ, Prokop a kol.: *Mezi historií a Evangeliiem: existence a život církve ve světle II. vatikánského koncilu*. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2014, 169-192.

d) Doplnující zahraniční literatura

GABRIEL, Ingeborg: *Grundzüge und Positionen katholischer Sozialethik*. In: GABRIEL, Ingeborg; PAPADEROS, Alexandros K.; KÖRTNER, Ulrich H. J.: *Perspektiven ökumenischer Sozialethik: der Auftrag der Kirchen im größeren Europa*. 2. Auflage. Mainz: Grünewald 2006, 127-226.

HEIMBACH-STEINS, Marianne (Hg.): *Christliche Sozialethik: ein Lehrbuch. Band 1: Grundlagen*. Regensburg: Pustet 2004.

HEIMBACH-STEINS, Marianne (Hg.): *Christliche Sozialethik: ein Lehrbuch. Band 2: Konkretionen*. Regensburg: Pustet 2005.

HEIMBACH-STEINS, Marianne: *Sozialethik*. In: ARNTZ, Klaus u.a.: *Orientierung finden: Ethik der Lebensbereiche*. Freiburg i. Br.: Herder 2008, 166-208.

HIMES, Kenneth R. (ed.): *Modern Catholic Social Teaching: Commentaries and Interpretations*. 2. vydání. Washington, D.C.: Georgetown University Press 2018.

MARX, Reinhard; WULSDORF, Helge: *Christliche Sozialethik: Konturen – Prinzipien – Handlungsfelder*. Paderborn: Bonifatius 2002.

WILHELMS, Günter: *Christliche Sozialethik*. Paderborn: Schöningh 2010.

B. Environmentální etika

11. Studium environmentální etiky jako předmětu

- Předmět studia environmentální etiky
- Zastánci a kritici environmentální etiky
- Historický vývoj hlavních environmentálních otázek

12. Směry environmentální etiky

- Antropocentrická versus biocentrická environmentální etika
- Ekosystémová, hlubinně-ekologická a zoocentrická environmentální etika
- Teocentrická a antroporelacionální environmentální etika

13. Environmentální etika ve světle *Laudato si'*

- Environmentální etika v nauce církve a sociálním učení církve
- Stěžejní témata encykliky *Laudato si'*
- Teologické kontexty ekologické krize a principy integrální ekologie

Literatura k okruhům 11–13

PAPEŽ FRANTIŠEK: *Laudato si'*. Encyklika o péči o společný domov. Praha: Paulínky 2015. (Druhé, jazykově a odborně revidované vydání. Praha: Paulínky 2018).

BINKA, Bohuslav: *Environmentální etika*. Brno: Masarykova univerzita 2008. Dostupné na: https://is.muni.cz/el/1423/jaro2012/HEN439/32411096/skripta_-_vnitrek_-_etika.pdf.

HOLLAN, Jan: *Ochrana klimatu*. Brno: ZO ČSOP Veronica 2019. Dostupné na: <https://www.veronica.cz/publikace-ke-stazeni?i=109>.

KOCIÁN, Matúš: *Etika životního prostředí*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce 2015.

KOHÁK, Erazim: *Zelená svatozář*. Praha: Sociologické nakladatelství 2000.

SLÁDEK, Karel: *Ekologická spiritualita a etika*. Praha: Triton 2019.

ŠTICA, Petr: *Péče o společný domov jako naléhavá etická výzva: uvedení do encykliky Laudato si' papeže Františka*. In: *Salve* 27 (2017), č. 4, 11-32.

C. Etika v mezikulturním a mezináboženském dialogu

14. Dějinná reflexe vztahu křesťanů k jiným náboženstvím

- Jiná náboženství v biblickém textu (konstanty a dílčí motivy biblické reflexe jiných náboženství)
- Jiná náboženství v patristické reflexi (inkulturace; křesťanství jako pravé náboženství; *extra ecclesiam nulla salus*)
- Spása nekřesťanů v katolickém magisteriu a v teologii od tridentského koncilu po II. vatikánský koncil (*votum baptismi*; implicitní křest; motiv nepřekonatelné nevědomosti)

15. Světová náboženství v současném katolickém magisteriu

- Hlavní obsahy koncilní deklarace *Nostra aetate* a její vztah k ostatním textům
- Mezináboženské vztahy v učení Jana Pavla II., Benedikta XVI. a papeže Františka (hlavní texty a motivy)
- Evangelizace, misie a mezináboženský dialog v současném magisteriu

16. Etika, kultura a náboženství v dialogu

- Základní pojmové vymezení (kultura a náboženství; vztah mezi kulturou a náboženstvím; multikulturalismus; interkulturalita)

- Globalizace a postsekularismus jako výzva k dialogu (střet nebo soužití kultur; role náboženství ve společnosti a proměna této role dnes)
- Etická kritéria mezikulturního a mezináboženského dialogu

17. Etika mezináboženského dialogu – teologické a religionistické modely

- Religionistická paradigmatata v mezináboženských vztazích
- Misie a mezináboženský dialog jako model pozitivního teologického přístupu k pluralitě kultur a náboženství
- Dimenze a praktické podoby dialogu

Literatura k okruhům 14–17

a) Církevní dokumenty

MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE: *Křesťanství a ostatní náboženství*. Praha: Krystal OP 1999.
Nostra aetate. In: Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon 1995, 545–555.

PAPEŽSKÁ RADA PRO MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG: *Dialogue and proclamation: Reflection and orientations on Interreligious Dialogue and the Proclamation of the Gospel of Jesus Christ*.

Dostupné na:

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/interelg/documents/rc_pc_interelg_do_c_19051991_dialogue-and-proclamatio_en.html.

PAPEŽSKÁ RADA PRO MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG; SVĚTOVÁ RADA CÍRKVÍ; SVĚTOVÁ EVANGELIKÁLNÍ ALIANCE: *Křesťanské svědectví v multináboženském světě: doporučení pro vedení misie*.

Dostupné na:

https://evangelikalni-teologie.cz/system/blobs/30/original/Krestanske_svedectvi_v_multinabozenskem_sвете2011.pdf?1417186621.

b) Odborná literatura

ČERVENKOVÁ, Denisa: *Etika mezináboženského a mezikulturního dialogu*. Praha: Karolinum 2018.

ČERVENKOVÁ, Denisa: *Katolický pohled na náboženskou pluralitu*. Praha: Karolinum 2016.

ČERVENKOVÁ, Denisa: *Náboženství jako teologický fenomén*. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2013.

HOŠEK, Pavel: *A bohové se vracejí: proměny náboženství v postmoderní době*. Jihlava: Mlýn 2012.

HOŠEK, Pavel: *Na cestě k dialogu: křesťanská víra v pluralitě náboženství*. Praha: Návrat domů 2005.

V Praze dne 25. března 2020

PhDr. Petra Oulíková, Ph.D.
 proděkanka pro studium